

En arbejdsom senior klar til at servere den peruvianske nationalret: Stegt marsvin.

Tanken om fri-tid er en vestlig idé. Arbejdet er en del af hele livet

Et nyligt besøg i Peru har sat arbejdet og seniorlivet i Danmark i et helt nyt perspektiv. I Peru er arbejdet helligt og en naturlig del af hele livet. I Danmark opfattes det af mange, som noget der stopper når pensionsalderen nås og afløses af seniorlivets frie tid.

Af Poul Grosen Rasmussen, cand. mag. og konsulent ved www.seniorvejen.com

To fremtidsperspektiver

I Inkaernes myte om Den hellige dals uendelig frugtbarhed opfattes *arbejdet med jorden som helligt og som en **pligt** enhver skal følge*. I Europa er det kristendommens synsdefaldsmyte, hvor Adam efter af have spist af kundskabens træ blev dømt til at han "i sit ansigts sved skal spise sit brød indtil han vender tilbage til jorden". *Arbejdet med jorden opfattes her som en **straf**, der fortsætter indtil døden*. Et optimistisk og et pessimistisk senior-fremtidsperspektiv. En valgmulighed, der nok kunne overveje til landflygtighed.

Seniorerne arbejder meget og længe

Ser man på livet i byens gader eller på markerne ude på landet i Peru, så er der mange børn, der deltager i arbejdsopgaverne.

Men der er også rigtig mange ældre, som stadig deltager i arbejdsopgaverne. Mange ældre gadesælgere faldbyder mad, souvenirs og husflid fra tidlig til sent i byens gader og på byens torve. Mange ældre tigger åbenlyst og tilsyneladende med myndighedernes accept. Mange ældre deltager i arbejdsopgaverne på landet som hyrder, landarbejdere med primitive hjælpemidler eller som børnepassere.

Arbejdet som en del af livet

Spørger man peruvianerne om seniorernes muligheder, så er svaret, at arbejdet i Andesbjergene opfattes anderledes end i Europa. De fleste mennesker i Andesbjergene er selvstændige. Man ser for eksempel også, at pensionerede lærere starter egen virksomhed. I Peru, er det meget

nemt at starte sin egen virksomhed. Folk kan bare begynder med en idé og en mindre kapital. Det er ikke nødvendig at have en masse penge eller låne kreditter fra en bank som i Europa. Det er socialt og kulturelt accepteret at starte med næsten ingenting og lave en try-out (et forsøg). Her er arbejdet en del af livet,

Lille pension og lille jordstykke

Personer over 65 år får en lille pension, som ikke er nok til et tilbagetrukket seniorliv. Men næsten alle mennesker ejer et hus, har noget jord som de kultiverer eller har nogle værelser de kan bruge, eller et omsorgsfuldt familiemedlem til at hjælpe med at lave mad og passe børnebørn. De er praktiske og spilder ikke deres arbejdsenergi.

Familien tager sig af de ældste

I Peru er det også almindeligt at familie-medlemmer tager sig af de ældste. I Cusco (en by med 1 mio. indbyggere) er der kun ét center, hvor der kan leve gamle mennesker, og det lader til, at det er nok. Men pleje-systemet tilbyder også en masse kurser og workshops for pensionister, hvor de kan deltage når de vil. Om de er tilfredse med deres senior-liv, det afhænger meget af, hvordan de er involveret med deres familie og hvor travlt optaget de er.

Rejsen til Peru og Bolivia har peget på strategier og ideer, som måske kunne inspirere tvivlende seniorer i Danmark til at blive selvstændige, til at få sig en lille have eller til at flytte sammen med børn og børnebørn.